

Ang Manugwali

Wala sing Pulos ang Tanan

¹ Amo ini ang mga ginsiling sang isa ka manugwali* nga anak ni David kag hari sang Jerusalem:

² Wala sing pulos! Wala gid sing pulos ang tanan!

³ Ano bala ang makuha sang tawo sa iya pagpangabudlay diri sa kalibutan?

⁴ Nagataliwan ang isa ka henerasyon kag nagabulos naman ang isa, pero ang kalibutan amo lang gihapon.

⁵ Nagabutlak ang adlaw, kag dayon nagasalop; nagabalik-balik lang ini sa iya ginahalinan.

⁶ Nagahuyop ang hangin sa south kag dayon sa north; nagalibot-libot lang ini kag nagabalik-balik.

⁷ Ang tanan nga suba nagailig sa dagat, pero wala ini nagakapuno bisan sige-sige ang ilig sang suba.†

⁸ Ina tanan nga butang makatalaka—ang pagkatalaka nga indi maeksplikar. Wala nagakaayawan ang aton mga mata kag mga dulunggan sa aton makita kag mabatian.

⁹ Ang mga natabo sang una matabo man liwat. Ang mga ginhimo sang una himuon man liwat. Wala gid sing bag-o nga nagakatabo sa kalibutan.

* **1:1** *manugwali*: ukon, *manunudlo*; ukon, *maalamon nga tawo*

† **1:7** *bisan sige-sige ang ilig sang suba*: ukon, *dayon nagabalik ang tubig sa iya ginahalinan kag nagailig ini liwat sa dagat*

¹⁰ May butang bala nga masiling mo nga bag-o naman? Pero ara na ina sang una pa, bisan sang wala pa kita matawo.

¹¹ Wala ginadumdom sang mga tawo ang mga nagligad; amo man ang palaabuton, indi man ini pagdumdumon sang mga tawo sa ulihi.

Ang Kaalam sang Tawo Wala sing Pulos

¹² Ako nga isa ka manugwali naghari sa Israel, *kag* sa Jerusalem *ako nag-estar*.

¹³ Sa akon kaalam, gintun-an ko gid sing maayo ang tanan nga nagakalatabo diri sa kalibutan. Isa ini ka makatalaka nga buluhaton nga ginhatag sang Dios nga kabalak-an sang tawo.

¹⁴ Nakita ko ang tanan nga ginahimo diri sa kalibutan, *kag* ini tanan wala sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas ako sa hangin.

¹⁵ Ang tiko indi mo mapatadlong, *kag* ang wala indi mo maisip.

¹⁶ Nagsiling ako sa akon kaugalingon, “Mas maalam gid ako sang sa tanan nga naghari sa Jerusalem antes sa akon. Madamo gid ako sang nahibaluan.”

¹⁷ Gintun-an ko sing maayo ang kinalain sang kaalam *kag* kabuangan, pero nareyalisar ko nga ini wala man sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas ako sa hangin.

¹⁸ Kay sang nagdugang ang akon nahibaluan, nagdugang man ang kalain sang akon buot.

2

Ang Pagpangalipay Wala sing Pulos

¹ Gintilawan ko nga magpangalipay para mahibaluan ko kon ano ang maayo sa kabuhi. Pero nareyalisar ko nga ini wala man gihapon sing pulos.

² Ang pagkadlaw kag pagpangalipay kabuangan lang kag wala sing pulos.

³ Gintilawan ko nga lipayon ang akon kaugalingon paagi sa pag-inom sang bino. Sa pihak sang akon pagkamaalamon, gintilawan ko nga maghimo sang kabuangan. Naghunahuna ako nga basi amo ini ang pinakamaayo nga himuon sang tawo sa iya malip-ot nga pagkabuhi diri sa kalibutan.

⁴ Naghimo ako sang dalagko nga mga butang: nagpatindog ako sang akon mga balay kag nagtanom sang mga ubas.

⁵ Nagpahimo ako sang mga talamnan kag ginpatamnan ko ini sang nagkalain-lain nga klase sang mga prutas.

⁶ Nagpahimo ako sang mga irigasyon sa pagpatubig sini.

⁷ Nagbakal ako sang mga ulipon nga lalaki kag babayi, kag may mga ulipon man ako nga natawo sa akon panimalay. Kag ako ang may pinakamadamo nga kasapatan sa tanan nga nakaestar sa Jerusalem.

⁸ Madamo ang akon natipon nga mga bulawan kag mga pilak kag iban pa nga mga manggad halin sa mga hari kag sa mga lugar nga akon ginagamhan. Madamo ang akon mga manugkanta, lalaki kag babayi, kag madamo man ang akon mga

asawa*—ang kalipayan sang mga lalaki.

⁹ Ako ang pinakamanggaranon nga tawo nga nakaestar sa Jerusalem, kag padayon ako nga maalamon.

¹⁰ Ginkuha ko ang bisan ano nga gusto ko. Ginhimo ko ang bisan ano nga makalipay sa akon. Nalipay gid ako sa tanan ko nga ginhimo, kag amo ina ang balos sa tanan ko nga pagpangabudlay.

¹¹ Pero sang ginhunahuna ko sing maayo ang tanan ko nga ginhimo, nareyalisar ko nga ini tanan wala sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas ako sa hangin. Wala gid sing pulos ang pagpangabudlay diri sa kalibutan.

¹² Ano pa ang mahimo sang masunod nga mga hari? Ano pa kundi ang mga nahimo na sang una.

Gintilawan ko man nga ikomparar ang kaalam kag ang kabuangan.

¹³ Kag nakita ko nga maayo ang kaalam sang sa kabuangan, subong nga ang kasanag maayo sang sa kadulom.

¹⁴ Ang maalamon nga tawo nakahibalo kon diin siya nagapakadto, pero ang buang-buang ya wala. Pero nareyalisar ko nga pareho man lang sila nga duha nga mapatay.

¹⁵ Gani nagsiling ako sa akon kaugalingon, “Kon ano ang matabo sa buang-buang amo man ang matabo sa akon. Gani ano ang makuha ko nga kaayuhan sa akon pagkamaalamon? Wala man ini sing pulos!

¹⁶ Kita tanan, maalam man ukon buang-buang, mapatay sa ulihi, kag palareho nga malimtan.”

* **2:8 mga asawa:** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini.

¹⁷ Gani ginkaughtan ko ang kabuhi, kay ang mga buluhaton diri sa kalibutan nagadala lang sa akon sang kalisod. Ini tanan wala sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas ako sa hangin.

¹⁸ Ginkaughtan ko ang tanan nga ginpangabudlayan ko diri sa kalibutan, kay ibilin ko man lang ini sa tawo nga magabulos sa akon.

¹⁹ Kag sin-o ang nakahibalo kon maalamon ina nga tawo ukon buang-buang? Pero bisan ano pa siya, siya gihapon ang magapanag-iya sang tanan ko nga ginpangabudlayan sa bug-os ko nga kusog kag kaalam. Wala man ini sing pulos!

²⁰ Gani desperado ako sa tanan nga ginpangabudlayan ko diri sa kalibutan.

²¹ Kay bisan magpangabudlay ka pa sa bug-os mo nga kaalam kag abilidad, ibilin mo man lang ang tanan nga ginpangabudlayan mo sa tawo nga wala nagpangabudlay sini. Wala man ini sing pulos, kag tama kalain.

²² Ano bala ang makuha sang tawo sa iya pagpangabudlay kag paghimakas diri sa kalibutan?

²³ Ang tanan nga ginahimo niya sa bilog niya nga kabuhi nagapalain lang sang iya buot. Bisan kon gab-i indi makapahuway ang iya hunahuna. Wala man ini sing pulos!

²⁴ Ang labing maayo nga himuon sang tawo amo ang pagkaon kag pag-inom, kag ang pagpangali-pay sa iya ginpangabudlayan. Kag nareyalisar ko nga bisan ini halin sa Dios,

²⁵ kay paano kita makakaon kag makapangali-pay sa aton *ginpangabudlayan* kon indi ini pag-

ihatag sang Dios?[†]

²⁶ Sa pagkamatuod, ginahatagan sang Dios sang kaalam, ihibalo kag kalipay ang tawo nga nagahatag sang kalipay sa iya. Pero ang mga makasasala ginapapangabudlay niya sa pagtipon sang manggad, para ang ila matipon ihatag niya sa mga tawo nga nagahatag sang kalipay sa iya. Ang pagpangabudlay sang mga makasasala wala man sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas sila sa hangin.

3

May Tagsa ka Tion ang Tanan nga Buluhaton

¹ May tagsa ka tion ang tanan nga buluhaton diri sa kalibutan:

² May tion sa pagkatawo kag may tion man sa pagkapatay,

may tion sa pagtanom kag may tion man sa pagani,

³ may tion sa pagpatay kag may tion man sa pagbulong,

may tion sa pagguba kag may tion man sa pagpatindog,

⁴ may tion sa paghibi kag may tion man sa pagkadlaw,

may tion sa pagpangasubo kag may tion man sa pagsinaot,

⁵ may tion sa paglapta sang mga bato kag may tion man sa pagtipon sini,

[†] **2:25** *kay paano...Dios: ukon, Wala gid sing may makalabaw sa akon sa pagkaon kag pagpangalipay.*

may tion sa pagkitaay,* kag may tion man sa pagbulagay,

⁶ may tion sa pagpangita kag may tion man sa pagdula,

may tion sa pagtago kag may tion man sa pagpilak,

⁷ may tion sa paggisi kag may tion man sa pagtahi, may tion sa paghipos kag may tion man sa paghambal,

⁸ may tion sa paghigugma kag may tion man sa pagkaugot,

may tion sa pag-inaway kag may tion man sa pag-abyanay.

⁹ *Kon ang ini nga mga tion gintalana na sang Dios, ano bala ang pulos sang pagpangabudlay sang tawo?*

¹⁰ Nakita ko ang mga buluhaton nga ginhatag sang Dios nga kabalak-an sang tawo.

¹¹ Kag ini tanan gintalana sang Dios nga matabo sa husto nga tion. Ginhatagan niya kita sang handom nga mahibaluan ang palaabuton, pero indi gid naton matungkad ang iya mga ginhimo halin sang umpisa hasta sa katapusan.

¹² Nahibaluan ko nga ang labing maayo nga himuon sang tawo samtang buhi pa siya amo ang pagkalipay, ang paghimo sang maayo,

¹³ ang pagkaon kag pag-inom, kag ang pagpangalipay sa iya ginpangabudlayan. Ini nga mga butang grasya sang Dios.

¹⁴ Nahibaluan ko nga ang tanan nga ginahimo sang Dios magapadayon hasta san-o, kag indi ini

* **3:5** *pagkitaay*: sa literal, *paghaksanay*

maliwat. Ginahimo ini sang Dios para magtahod ang tawo sa iya.

¹⁵ Ang nagakatabo subong kag ang matabo sa ulihi natabo na sang una. Ginaliwat-liwat lang sang Dios ang mga nagakatabo.

¹⁶ Nakita ko man diri sa kalibutan nga ang kalautan amo ang nagagahom imbes ang hustisya kag pagkamatarong.

¹⁷ Nagsiling ako sa akon kaugalingon, “Hukman sang Dios ang matarong kag ang malain nga mga tawo, kay may gintalana siya nga tion sa taga ka buluhaton.

¹⁸ Ginatestingan sang Dios ang mga tawo para ipakita sa ila nga pareho lang sila sa sapat.

¹⁹ Pareho man lang ang dangatan sang tawo kag sang sapat; pareho sila nga mapatay. Pareho man lang sila nga may ginhawa, gani ang tawo wala sing bintaha sa sapat. Matuod gid man nga ang tanan wala sing pulos.

²⁰ Pareho lang ang padulungan sang tanan *nga buhi nga tinuga*. Sila tanan halin sa duta, kag sa duta man sila magabalik.

²¹ Wala sing may nakahibalo kon ang espiritu sang tawo[†] nagasaka paibabaw kag ang espiritu sang sapat[‡] nagapanaog sa idalom sang duta.”

²² Gani nareyalisar ko nga ang labing maayo nga himuon sang tawo amo ang pagpangalipay sa iya ginpangabudlayan, kay para gid man ina sa iya. Wala sing may makasugid sa tawo kon ano

[†] **3:21** *espiritu sang tawo*: siguro ang buot silingon, *ang ginhawa nga nagapabuhi sa tawo* [‡] **3:21** *espiritu sang sapat*: siguro ang buot silingon, *ang ginhawa nga nagapabuhi sa sapat*

ang matabo sa tapos siya mapatay. §

4

¹ Nakita ko pa gid ang mga pagpamigos diri sa kalibutan. Nakita ko ang mga paghibi sang mga ginadaogdaog, kag wala sing may nagalipay kag nagapabakod sa ila. Gamhanan ang mga nagapamigos sa ila.

² Gani nakasiling ako nga mas maayo pa ang mga patay sang sa mga buhi.

³ Pero mas maayo pa gid ang mga wala pa matawo, nga wala makakita sang mga kalautan diri sa kalibutan.

⁴ Nakita ko man nga ang tawo nagapangabudlay kag nagahimo gid sa iya masarangan kay nahisa siya sa iya isigkatawo. Wala man ini sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas ka sa hangin.

⁵ Ang buang-buang nga tawo nagatinamad, kag tungod sini ginaguba niya ang iya kaugalingon.

⁶ Mas maayo pa nga diutay lang ang imo pagkaon nga may kalinong ka sang sa madamo ang imo pagkaon nga nagpangabudlay ka gid, *nga wala man lang sing pulos*. Daw pareho lang nga nagalagas ka sa hangin.

⁷ May nakita pa ako diri sa kalibutan nga wala sing pulos:

⁸ May isa ka tawo nga nagaisahanon lang. Wala siya sing anak ukon utod, pero wala sing untat ang iya pagpangabudlay, kag indi siya kontento sa iya manggad. *Nagsiling siya sa iya kaugalingon,*

§ 3:22 *kon ano ang matabo sa tapos siya mapatay*: Siguro ang buot silingon, ang matabo diri sa kalibutan ukon ang matabo sa iya sa tapos siya mapatay.

“Indi na ako makapangalipay sa sobra nga pagpangabudlay. Pero wala man ako sing may bilinan sang akon pinangabudlayan.” Wala ini sing pulos! Masubo ini nga klase sang pagpangabuhi!

⁹ Mas maayo kon may upod ka sang sa isa ka lang, kay amo ini ang maayo nga mahimo kon may upod ka:

¹⁰ kon ara ka sa kalisod, mabuligan ka sang imo upod. Pero makaluluoy ka kon ara ka sa kalisod nga wala sing may magbulig sa imo.

¹¹ Kag kon matugnaw, makahuliray kamo sang imo upod kag makapainit-init. Pero paano ka makapainit-init kon ikaw lang isa?

¹² Mahapos ka pierdihon kon ikaw lang isa, pero kon may upod ka mabudlay kamo pierdihon. Pareho bala sang lubid; kon tatlo ini ka doble, mabudlay ini bugtuon.

¹³ Mas maayo pa ang pamatan-on nga imol nga maalamon sang sa tigulang nga hari nga buang-buang, nga indi gusto laygayan.

¹⁴ Kag mahimo nga ang ato nga pamatan-on mangin hari bisan napriso siya, kag ang ato nga hari mangin imol bisan natawo siya sa harianon nga pamilya.*

¹⁵ Pero nareyalisar ko nga bisan madamo gid nga mga tawo diri sa kalibutan ang magsunod sa sadto nga pamatan-on nga nagbulos sa hari,

¹⁶ kag indi maisip ang mga tawo nga iya dumalahan, mahimo nga indi malipay sa iya ang ulihi nga

* **4:14** kag ang ato nga hari...pamilya: ukon, kag natawo siya nga imol sa ginharian sang sadto nga hari

mga henerasyon. Ini wala man sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas ka sa hangin.

5

Indi Ka Magpadasodaso sa Pagpromisa sa Dios

¹ Maghalong ka sa imo ginahimo kon magkadto ka sa templo sang Dios. Mas maayo pa nga magpalapit ka didto nga handa nga magtuman sa Dios* sang sa maghalad ka pareho sang paghalad sang mga buang-buang nga wala kahibalo nga sala ang ila ginahimo.

² Indi ka magpadasodaso sa paghambal. Huhunahuna anay sing maayo antes ka magpromisa sa Dios. Dumduma nga ang Dios ara sa langit kag ikaw ya diri lang sa duta, gani indi ka magpataka sing hambal.

³ Subong nga dali ka magdamgo kon magsagi ka palibog, dali ka man makahambal sing kabuangan kon magpataka ka lang sing hambal.

⁴ Kon magpromisa ka sa Dios, indi pagpadugaya ang pagtuman sini. Tumana gid ang imo ginpromisa sa iya kay wala siya nagakalipay sa mga buang-buang *nga wala nagatuman sang ila promisa*.

⁵ Mas maayo pa nga indi ka na lang magpromisa sang sa magpromisa ka nga indi mo man lang pagtumanon.

⁶ Indi ka magpakasala sa imo paghambal, kag indi ka magsiling sa pari† *sa templo* nga indi mo ini

* **5:1** *magtuman sa Dios: ukon, magpamati* † **5:6** *pari: sa literal, mensahero ukon anghel. Sa Septuagint kag Syriac, Dios.*

hungod, kay mangakig ang Dios kon isiling mo ina kag gub-on niya ang imo ginpangabudlayan.

⁷ Ang sobra mo nga damgo kag hambal wala gid sing pulos. Gani magtahod ka sa Dios.

Ang Manggad Wala sing Pulos

⁸ Indi ka matingala kon makita mo sa inyo lugar ang mga imol nga ginadaogdaog, nga wala ginahatagan sang hustisya kag ginabaliwala ang ila kinamatarong. Kay ang opisyal nga *nagadaogdaog sa ila* protektado sang mas mataas pa nga opisyal, kag ining duha protektado sang mas mataas pa gid nga opisyal.

⁹ Pero mas labaw nga makabintaha ang hari sa *duta sang mga imol* sang sa ila tanan nga *opisyal*.[‡]

¹⁰ Ang bisan sin-o nga nagahigugma sa kuwarta kag sa iban pa nga manggad indi makontento sini. Ini wala man sing pulos.

¹¹ Kon nagadugang ang imo manggad, nagadugang man ang nagaubos sini, kag indi ka makapulos sang imo manggad.

¹² Ang trabahador makatulog sing maayo bisan gamay ukon madamo ang iya pagkaon, pero ang manggaranon iya, sa sobra nga manggad, indi makatulog sing maayo.

¹³ May nakita ako nga indi gid maayo diri sa kalibutan: Ang manggad nga natipon sang tawo makahalit sa iya

¹⁴ ukon madula ini sa indi maayo nga negosyo, kag wala na sing may mabilin para sa iya mga kabataan.

[‡] 5:9 Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo.

¹⁵ Natawo kita nga wala sing dala, kag mapatay kita nga wala man sing dala. Wala gid kita sing may madala sa aton nga ginpangabudlayan.

¹⁶ Indi gid ini maayo! Mapatay kita *nga wala sing dala* pareho sang aton pagkatawo. Ti ano ang makuha ta sa aton pagpangabudlay nga wala man lang sing pulos?

¹⁷ Ang aton kabuhi puno sang kalisod,[§] pagkatublag, balatian, kag kaakig.

¹⁸ Gani nareyalisar ko nga ang labing maayo nga himuon sang tawo sa iya malip-ot nga kabuhi nga ginhatag sang Dios sa iya amo ang pagkaon, pag-inom, kag pagpangalipay sa iya ginpangabudlayan diri sa kalibutan, kay para gid man ina sa iya.

¹⁹ Ginhatagan sang Dios ang tawo sang pagkabutang kag sang iban pa nga manggad, kag gintugutan niya siya nga makapulos sini, para mabaton niya ang para sa iya kag makapangalipay siya sa iya ginpangabudlayan. Regalo ini sang Dios sa iya.

²⁰ Kag tungod nga ginapasako permi sang Dios ang tawo sa pagkalipay, wala nagakabalaka ang tawo sa kalip-ot sang iya kabuhi.

6

¹ May nakita pa gid ako nga indi maayo diri sa kalibutan nga nagapabug-at sa tawo:

² May mga tawo nga ginhatagan sang Dios sang tanan nila nga ginahandom: dungog, pagkabutang kag iban pa nga manggad. Pero wala sila

[§] **5:17** *kalisod*: sa literal, *kadulom*

pagtuguti sang Dios nga makapulos sini kundi ang iban nga tawo. Wala ini sing pulos, kag indi gid maayo.

³ Mahimo nga ang isa ka tawo madamo gid sing kabataan kag malawig ang iya pagkabuhi, pero bisan malawig ang iya pagkabuhi, kon wala man lang siya sing kalipay sa maayo nga mga butang nga nabaton niya kag wala siya ginlubong *sang napatay siya*, mas maayo pa ang bata nga natawo nga patay sang sa iya.

⁴ Bisan wala sing pulos ang pagkatawo sang bata, kag bisan nagkadto siya sa lugar sang mga patay* nga sa diin indi na siya madumduman pa,

⁵ kag bisan wala siya makakita sang kasanag sang adlaw ukon makahibalo sang kabuhi, may kalinong pa siya sang sa ato nga tawo

⁶ nga wala sing kalipay sa maayo nga mga butang nga nabaton niya kag bisan magkabuhi pa siya sing puwerte kalawig. Indi bala nga ang tanan pareho lang sing lugar nga padulungan?

⁷ Ang tawo nagapangabudlay para may kaunon, pero indi siya gihapon makontento.

⁸ Gani ano bala ang bintaha sang maalamon nga tawo sa buang-buang nga tawo? Ano bala nga kaayuhan ang makuha sang imol nga tawo kon kahibalo siya mag-atubang sang kabuhi?

⁹ Wala ini sing pulos; daw pareho lang nga nagalagas ka sa hangin. Gani mas maayo pa nga magkontento ka na lang kon ano ang ara sa imo sang sa magsagad ka handom sang iban pa.

¹⁰ Napat-od na *sang Dios* ang tanan sang una

* **6:4** sa lugar sang mga patay: sa literal, sa kadulom

pa, kag nahibaluan na niya kon mangin ano kita. Gani indi kita makalalis sa *Dios parte sa aton kapalaran*, kay mas makusog siya sang sa aton.

¹¹ Kon nagasagi pa kita kalalis, nagadugang pa gid gani ang aton paghambal sang wala sing pulos, kag wala ini nagahatag sang kaayuhan sa aton.

¹² Wala sing may nakahibalo kon ano gid ang maayo para sa tawo sa iya malip-ot kag wala sing pulos nga kabuhi nga umalagi lang pareho sa landong. Wala sing may makasugid sa iya kon ano ang matabo sa kalibutan sa tapos siya mapatay.

7

Mga Laygay sa Kabuhi

¹ Subong nga ang maayo nga reputasyon mas maayo sang sa malahalón nga pahamot, ang adlaw sang pagkapatay mas maayo sang sa adlaw sang pagkatawo.

² Mas maayo pa nga magkadto sa balay nga may nagapangasubo *sa patay* sang sa magkadto sa balay nga may punsyon, kay ang dangatan sang tanan amo ang kamatayon. Dapat dumdumon ini permi sang mga buhi.

³ Ang kasubo mas maayo pa sang sa kalipay tungod kay ang kasubo makapatadlong sa kabuhi sang tawo.

⁴ Ang maalamon nga tawo nagahunahuna permi parte sa kamatayon, pero ang buang-buang nga tawo nagahunahuna permi parte sa kalipayan.

⁵ Mas maayo pa nga magpamati ka sa pagsaway sa imo sang maalamon nga tawo sang sa magpamati ka sa pagdayaw sa imo sang buang-buang nga tawo.

⁶ Ang kadlaw sang buang-buang nga tawo pareho sa mga tunok nga nagabitibiti sa kalayo. Wala ini sing pulos.

⁷ Sigurado nga mangin pareho sa buang-buang ang maalamon nga tawo kon magpanguwarta* siya. Kon magbaton ka sang lagay ginaguba mo lang ang imo kaugalingon.

⁸ Mas maayo pa ang katapusan sang isa ka butang sang sa umpisa sini. Ang pagpasensya mas maayo pa sang sa pagpabugal.

⁹ Indi ka magdali-dali pangakig, kay ang kaakig amo ang kinaandan nga ginahimo sang buang-buang nga tawo.

¹⁰ Indi ka magpamangkot, “Ngaa mas maayo sang una sang sa subong?” Kay indi ina husto nga pamangkot.

¹¹ Ang kaalam maayo nga butang pareho sa palanublion. Makabulig gid ini sa mga nagakabuhi diri sa kalibutan,

¹² kag makaprotektar ini pareho sa kuwarta. Gani makabulig gid ang kaalam; makatipig ini sa kabuhi sang tawo nga may ara sini.

¹³ Hunahunaa bala kon ano ang ginhimo sang Dios. Sin-o bala ang makatadlong sa ginpatiko sang Dios?

¹⁴ Kon maayo ang imo kahimtangan, magkali-pay ka. Pero kon ara ka sa kalisod, dumduma nga

* **7:7** *magpanguwarta: ukon, magpangdaya*

ang Dios indi lamang nagahatag sang maayo nga kahimtangan kundi sang kalisod man. Gani indi ta mahibaluan kon ano ang matabo sa palaabuton.

¹⁵ Sa sining akon kabuhi nga wala sing pulos, nakita ko ini tanan: ang mga matarong nga nagakalamatay sa pihak sang ila matarong nga kabuhi kag ang mga malain nga nagakabuhi sing malawig sa pihak sang ila malain nga kabuhi.

¹⁶ Indi ka magsobra kaayo ukon kaalam. Kon himuon mo ina, ginaguba mo lang ang imo kaulingon.

¹⁷ Indi ka *man* magsobra kalaot, kag indi ka magbinuang-buang. Kon himuon mo ina, mapatay ka sa wala pa ang imo tion.

¹⁸ Indi ka magpasobra sa sadto nga mga butang; dapat sa tunga-tunga ka lang, kay ang nagatahod sa Dios wala nagapasobra.

¹⁹ Dako ang mahimo sang kaalam sa isa ka tawo sang sa mahimo sang napulo ka pangulo sa isa ka siyudad.

²⁰ Wala gid sing tawo diri sa kalibutan nga nagahimo permi sang matarong kag wala nagakasala.

²¹ Indi pagpamatii ang tanan nga ginasiling sang tawo, kay basi kon mabatian mo nga ginapakamalaot ka sang imo suluguon.

²² Kay nahibaluan mo mismo nga kadamo nga beses nga ginpakamalaot mo man ang iban.

²³ Gintestingan ko nga intiendihon ang tanan nga nagakalatabo diri sa kalibutan paagi sa akon kaalam. Naghunahuna ako nga maintiendihan ko, pero ato gali indi.

²⁴ Indi ko matungkad ang mga nagakalatabo; mabudlay gid ini intiendihon. Wala gid sing may makaintiendi sini.

²⁵ Pero padayon ako nga nagtuon kag nag-usisa, para makaangkon ako sang kaalam kag sabat sa akon mga pamangkot, kag para mahibaluan ko kon daw ano gid ka buang-buang ang tawo nga nagahimo sang malain kag daw ano kalain sing ulo ang tawo nga nagabinuang.

²⁶ Nasapwan ko nga ang babayi nga nagapangtentar mapait pa sang sa kamatayon. Ang iya gugma pareho sa siod, kag ang iya mga kamot nga nagahakos sa imo pareho sa kadena. Maka-palagyo sa iya ang tawo nga maayo sa panulok sang Dios, pero ang makasasala iya masiod niya.

²⁷⁻²⁸ Ako nga manugwali nagsiling, “Ginahunahuna ko gid sing maayo ang tagsa ka butang sa akon nga pagpangita sang sabat sa akon mga pamangkot. Sa gihapon wala ko makita ang mga sabat. Pero amo ini ang akon nasapwan: sa 1,000 ka lalaki isa lang ang matarong,[†] pero sa 1,000 ka babayi wala gid sing matarong.

²⁹ Labaw sa tanan, nasapwan ko nga ginhimo sang Dios ang tawo nga matarong pero madamo sang ginapadihot ang tawo *nga indi matarong.*”

8

¹ Wala sing may makapareho sa maalamon nga tawo, nga nakahibalo magpaathag sang mga butang. Ang kaalam sang tawo nagapanayanaya sa iya guya, kag nagakuha sang iya pagkurisong.

[†] **7:27-28** *matarong*: ukon, *maalam*

Tumana ang Hari

² Tumana ang sugo sang hari tungod nga gin-promisa mo sa Dios nga himuon mo ini.

³ Indi pagpabay-i ang imo katungdanan sa hari, kag indi ka mag-upod sa mga nagaplano sing malain kontra sa iya,* kay mahimo sang hari ang bisan ano nga luyag niya.

⁴ May awtoridad ang mga sugo sang hari, kag wala sing may makapamatok sini.

⁵ Indi maano ang bisan sin-o nga nagatuman sini. Ang maalamon nga tawo nakahibalo kon san-o kag paano niya himuon ang isa ka butang.

⁶ Kay ang tagsa ka butang may husto nga tion kag pamaagi sa paghimo sini sa pihak sang madamo nga kalisod nga ginaatubang sang tawo.

⁷ Tungod nga wala sing tawo nga nakahibalo sang palaabuton, wala sing may makasugid sa kay bisan sin-o kon ano ang matabo.

⁸ Subong nga indi mapunggan sang tawo ang hangin,† indi man niya mapunggan ang iya kamatayon. Pareho ini sa inaway nga indi siya makapalagyo. Kag ang iya kalautan indi gid makaluwas sa iya sa kamatayon.

⁹ Nakita ko ini tanan samtang ginahunahuna ko ang parte sa mga butang nga ginahimo diri sa kalibutan, pareho kon ang isa ka tawo may gahom sa paghalit sang iya isigkatawo.

¹⁰ Nakita ko man ang mga malain nga ginlubong. Ini sila permi nagasulod sadto sa balaan

* **8:3** *Indi...iya:* ukon, Maghalin ka sa presensya sang hari; indi ka magtiner sa sining delikado nga lugar. † **8:8** *ang hangin:* ukon, ang iya espiritu kon maghalin na

nga siyudad *sang Jerusalem* nga sa diin naghimo sila sang kalautan. Kag sa sini mismo nga lugar ginadayaw[‡] sila sang mga tawo. Wala man ini sing pulos.

¹¹ Kon indi dayon masentensyahan ang tawo nga nakasala, nagahunahuna ang iban sa paghimo sang malain.

¹² Bisan makasala ang tawo sing madamo gid,[§] mahimo nga magakabuhi siya gihapon sing malawig. Pero nahibaluan ko nga maayo ang dangatan sang tawo nga nagatahod sa Dios,

¹³ kag malain ang dangatan sang malain nga tawo nga wala nagatahod sa Dios, kag indi maglawig ang iya kabuhi kundi mangin pareho ini sa landong nga dali lang madula.

¹⁴ Ang problema lang diri sa kalibutan, kon kaisa ang matarong nga mga tawo amo ang nagabaton sang silot nga para kuntani sa mga malain, kag ang malain nga mga tawo amo ang nagabaton sang padya nga para kuntani sa mga matarong. Makasiling ako nga wala man ini sing pulos.

¹⁵ Gani para sa akon, mas maayo pa sa tawo nga magkalipay siya sa iya kabuhi. Wala sing iban nga maayo sa iya diri sa kalibutan kundi ang magkaon, mag-inom kag magkalipay samtang nagatrabaho siya sa bilog niya nga kabuhi nga ginhatag sang Dios sa iya diri sa kalibutan.

¹⁶ Adlaw-gab-i wala ako nagatulog sa pagpaninguha nga makaangkon sang kaalam

[‡] **8:10** *ginadayaw*: Amo ini sa Septuagint kag sa iban nga mga kopya sang Hebreo. Sa kalabanan nga mga kopya sang Hebreo, *ginakalimtan*. [§] **8:12** *madamo gid*: sa literal, isa ka gatos

para maintiendihan ko ang mga nagakalatabo sa kalibutan.

¹⁷ Nakita ko ang tanan nga ginahimo sang Dios diri sa kalibutan, kag wala gid sing tawo nga makaintiendi sini. Bisan ano pa ang pagpaninguha sang tawo nga intiendihon ini, indi niya maintiendihan. Bisan magsiling pa ang maalamon nga tawo nga naintiendihan niya, ang matuod indi gid niya maintiendihan.

9

¹ Ginpamalandungan ko gid ato tanan nga butang kag nareyalisar ko nga ara sa pagbuot sang Dios ang ginahimo sang matarong kag maalamon nga tawo. Pero wala nakahibalo ang ini nga tawo kon gugma ukon kaugot ang nagahulat sa iya.

² Pareho lang ang dangatan sang tanan nga klase sang tawo—ang matarong kag ang malaot, ang maayo kag ang malain,* ang matinlo kag ang mahigko,† kag ang nagahalad kag ang wala nagahalad. Pareho lang ang maayo nga tawo kag ang makasasala, kag pareho lang ang nagapanumpa kag ang wala nagapanumpa.

³ Amo ini ang indi maayo sa tanan nga nagakalatabo sa kalibutan: pareho lang ang dangatan sang tanan. Indi lang ina, kundi puro lang kalautan kag kabuangan ang ginahunahuna sang tawo samtang nagakabuhi siya; kag sa ulihi mapatay man siya.

* **9:2** *kag ang malain*: Wala ini sa Hebreo, pero makita sa iban nga dumaan nga mga teksto. † **9:2** *matinlo kag ang mahigko*: Ang takos kag ang indi takos nga magpartisipar sa mga seremonya sang relihiyon sang mga Israelinhon.

⁴ Subong nga ang buhi nga ido mas maayo sang sa patay nga leon, *ang buhi nga tawo mas maayo sang sa patay nga tawo*. Kay ang buhi may paglaom pa,

⁵ kag nahibaluan niya nga mapatay siya. Pero ang patay wala sing may nahibaluan kag wala na siya sing balos pa nga batunon, kag nalimtan na siya.

⁶ Ang iya gugma, kaugot kag kaimon nadula na. Wala na siya sing labot hasta san-o sa tanan nga nagakalatabo diri sa kalibutan.

⁷ Sige, magkaon ka kag mag-inom sang bino nga may kalipay, kay ginbuot na sang Dios sang una pa nga himuon mo ini.

⁸ Magmasinadyahon kag magmalipayon ka permi.‡

⁹ Magpangalipay ka upod sa imo hinigugma nga asawa sa bilog mo nga kabuhi nga wala sing pulos, nga ginhatag sang Dios sa imo diri sa kalibutan. Kay para ina sa imo, sa imo pagpangabudlay diri sa kalibutan.

¹⁰ Himua ang bisan ano nga imo ginahimo sa imo masarangan, kay didto sa lugar sang mga patay, nga sa diin ikaw nagapakadto, wala na sing trabaho. Wala na man sing pagplano didto, kag wala man sing kaalam ukon ihibalo.

¹¹ May nakita pa gid ako diri sa kalibutan: Indi tanan nga madasig magdalagan nagadaog sa palumba, kag indi tanan nga makusog nagadaog sa inaway. Indi tanan nga maalamon

‡ **9:8** *Magmasinadyahon...permi:* sa literal, *magsuksok ka sang bayo nga puti kag haplasan mo ang imo ulo sang lana*.

makakita sang palangabuhian, indi tanan nga maalam nagamanggaranon, kag indi tanan nga may abilidad ginapaboran. Kay nagaabot sa tagasa ka tawo ang iya kapalaran.

¹² Indi lang ina, kundi wala man siya nakahibalo kon san-o magaabot ang iya tion. § Pareho siya sa pispis nga nasiod ukon sa isda nga napukot; nagakabiktima siya sa malain nga tion nga gulpi lang nagaabot sa iya.

Ang Kaalam mas Maayo pa sang sa Kabuangan

¹³ Nakita ko man diri sa kalibutan ang isa ka halimbawa sang kaalam nga nanamian ko gid:

¹⁴ May isa ka gamay nga siyudad, kag gamay lang ang mga pumuluyo sini. Ginpalibutan ini sang isa ka gamhanan nga hari *kaupod ang iya mga soldado*. Naghimo sila sang dalagko nga pangwasak sa pader, kag dayon ginsalakay nila ang siyudad.

¹⁵ Didto sa amo nga siyudad may isa ka tawo nga imol pero maalamon, nga sarang kuntani makaluwas sa sini nga siyudad paagi sa iya kaalam. Pero wala gid sing may nakadumdom sa iya.*

¹⁶ Nagsiling ako nga mas maayo pa ang kaalam sang sa kusog, pero ang kaalam sang imol nga tawo wala ginahatagan sang importansya kag wala sing may nagasapak sa iya ginahambal.

§ 9:12 *ang iya tion sang kamatayon ukonkag kalisod.* * 9:15 *nga sarang...sa iya: ukon, kag ginluwas niya ang ato nga siyudad paagi sa iya kaalam. Pero pagkatapos sadto, wala na siya pagdumduma sang mga tawo.*

¹⁷ Mas maayo pa nga magpamati sa hinay nga hambal sang maalamon nga tawo sang sa magpamati sa singgit sang buang-buang nga pangulo.[†]

¹⁸ Ang kaalam mas maayo pa sang sa mga armas sa inaway. Pero ang isa ka makasasala makaguba sa madamo nga kaayuhan.

10

¹ Subong nga ang patay nga mga langaw maka-pabaho sa pahamot, ang gamay nga kabuangan makaguba sa kaalam kag dungog.

² Ang maalamon nga tawo gusto maghimo sang maayo, pero ang buang-buang nga tawo gusto maghimo sang malain.

³ Bisan sa paglakat sang buang-buang makita nga wala siya sing pag-intiendi. Ginapakita gid niya sa tanan ang iya pagkabuang-buang.

⁴ Kon akig sa imo ang isa ka manugdumala indi pagbayai ang imo katungdanan. Kay kon madula na ang iya kaakig basi pa lang patawaron ka niya bisan dako pa nga sala ang imo nahimo.

⁵ May isa pa ka indi maayo nga butang nga nakita ko diri sa kalibutan, kag ini ginahimo sang mga pangulo:

⁶ Ang mga buang-buang ginahatagan sang mataas nga posisyon, pero ang mga manggaranon* ya ginahatagan sang manubo nga posisyon.

[†] **9:17** *buang-buang nga pangulo:* ukon, pangulo sang mga buang-buang * **10:6** *manggaranon:* ukon, dungganon

⁷ Nakita ko man nga ang mga ulipon nagasakay sa kabayo samtang ang dungganon nga mga tawo nagalakat lang pareho sa mga ulipon.

⁸ Kon magkutkot ka sang buho, basi kon mahulog ka. Kon maglusot ka sa *buho sang* pader, basi kon kadton ka sang man-og.

⁹ Kon maglukat ka sang bato ukon magbial sang kahoy, basi kon mapilas ka.

¹⁰ Kon mahabol ang imo wasay kag wala mo ini ginabaid, magpangusog ka gid sing tudo sa paggamit sini. Bintaha kon maalamon ka kay paagi sini magmadinalag-on ka.

¹¹ Wala sing pulos ang abilidad mo sa pag-anta sang man-og kon makagat ka man lang niya.

¹² Ang mga ginahambal sang maalamon nga tawo makahatag sa iya sang kaayuhan, pero ang mga ginahambal sang buang-buang nga tawo makalaglag sa iya.

¹³ Sa umpisa pa lang kabuangan na ang iya mga ginahambal, kag sa ulihi malain na gid, nga daw wala na siya sa iya kaugalingon.

¹⁴ Kag wala siya nagauntat hambal.

Wala gid sing may nakahibalo sang palaabuton, kag wala sing may makasugid sa aton kon ano ang matabo sa tapos kita mapatay.

¹⁵ Ginakapoy ang buang-buang sa iya trabaho, gani nagahunahuna siya nga indi na lang siya magkadto sa banwa *sa pagtrabaho*.[†]

¹⁶ Kaluluoy ang nasyon nga ang hari sini ulipon sadto anay, kag ang mga pangulo sini nagapunsyon lang sa bilog nga adlaw.

[†] **10:15** *gani...pagtrabaho*: ukon, indi siya makatultol magkadto sa banwa.

¹⁷ *Pero* bulahan ang nasyon nga ang hari sini natawo sa dungganon nga pamilya kag ang mga pangulo sini nagapunsyon sa husto nga tion nga may pagpugong sa ila kaugalingon kag wala sila nagapahubog.

¹⁸ Kon tamad ang isa ka tawo sa pagkay-o sang atop sang iya balay, magatulo ini kag marumpag.

¹⁹ Ang pagkinaon kag pag-ininom makahatag sing kalipay sa tawo; kag ang kuwarta makahatag sang tanan niya nga kinahanglanon.

²⁰ Indi pagpakamalauta ang hari bisan sa huna-huna mo lang, ukon ang manggaranon bisan sa tago lang, kay basi kon may makasugid sini sa ila.‡

11

Ang Ginahimo sang Maalamon nga Tawo

¹ Inegosyo ang imo kuwarta kay sa ulihi may maganansya ka.*

² Ibutang ang imo kuwarta sa nagkalain-lain† nga negosyo,‡ kay wala ka kahibalo kon ano nga kalamidad ang magaabot sa kalibutan.

³ Kon ang gal-om madamol na, nagaulan. Kag kon diin matumba ang kahoy, didto ini nagapabilin.§

⁴ Kon ang panahon lang ang imo ginabantayan, indi ka gid makatanom kag wala ka sing patubas.

‡ **10:20** *basi...ila:* sa literal, *basi kon may pispis nga magsugid*

sini * **11:1** *Ukon, Magmahinatagon ka, kay sa ulihi pagabalusan ka.* † **11:2** *sa nagkalain-lain:* sa literal, *sa pito kag sa walo man*

‡ **11:2** *Ibutang...negosyo:* ukon, *Maghatag ka sa madamo nga tawo.*

§ **11:3** Siguro ang buot silingon sini nga bersikulo nga ang mga nagakalatabo diri sa kalibutan, labi na ang mga kalamidad, indi makontrolar sang tawo.

⁵ Subong nga indi mo mahibaluan kon paano nagasugod ang kabuhi sang bata* sa tiyan sang iya iloy, indi mo man maintiendihan ang mga ginahimo sang Dios nga manughimo sang tanan nga butang.

⁶ Magtanom ka sa bilog nga adlaw, kay wala ka kahibalo kon ang tanan magatubo sing maayo ukon ang iban lang.

⁷ Maayo gid kon buhi ka pa.

⁸ Bisan ano man kalawig ang imo kabuhi, magkalipay ka sa bilog mo nga kabuhi. Dumdumon mo nga ang kamatayon magaabot kag magadugay ini. Wala sing pulos ang tanan nga matabo sa palaabuton.

⁹ Ikaw nga pamatan-on, magkalipay ka sa imo kabuhi samtang bataon ka pa. Himua ang gusto mo nga himuon, pero dumdumon mo nga pagahukman ka sang Dios sa tanan mo nga ginahimo.

¹⁰ Indi ka magpalibog ukon magkalisod kay ang pagkabataon umalagi lang.

12

¹ Dumduma ang imo Manunuga samtang bataon ka pa, sa wala pa mag-abot ang mga tion sang kalisod nga magasiling ka, “Wala ako nalipay sa akon kabuhi.”

² *Dumduma siya* sa wala pa magdulom sa imo ang kasanag sang adlaw, bulan kag mga bituon, kag sa wala pa magdulom sa imo ang imo palibot nga daw sa nadulman permi sang gal-om.

* **11:5** *kon paano...bata:* ukon, kon diin nagapakadto ang hangin, kag paano maporma ang bata

³ Magaabot ang adlaw nga ang imo mga butkon* magakulurog kag ang imo mga tiil† magaluya. Ang imo mga ngipon‡ indi na makausang tungod kay pila na lang ini ka bilog, kag ang imo mga mata§ indi na makakita sing maayo.

⁴ Ang imo mga dulunggan* indi na kaayo makabati, bisan sang gahod sang galingan ukon huni sang mga pispis ukon sang sunata.

⁵ Mahadlok ka na magsaka sa mataas nga lugar ukon maglakat-lakat sa karsada. Magaputi na ang imo mga buhok kag madula ang imo kapagros kag mga handom. Sa ulihi magakadto ka sa lugar nga imo puy-an hasta san-o, kag madamo ang magapangasubo para sa imo sa mga karsada.

⁶ *Gani dumduma ang Dios sa wala ka pa map-atay*, sa wala pa mabugto ang kadena nga pilak kag mabuka ang suludlan nga bulawan, ukon sa wala pa mabugto ang higot sang tibod nga ginatimba sa bubon, kag mawasak ang tibod.

⁷ Magabalik ka sa duta nga amo ang imo ginhalinan, kag ang imo espiritu† magabalik sa Dios nga amo ang naghatag sini.

⁸ Ako nga manugwali‡ nagasiling, “Wala gid sing pulos! Wala gid sing pulos ang tanan!”

Tahura kag Tumana ang Dios

* **12:3** *mga butkon*: sa literal, *mga manugtipig sang balay* † **12:3** *mga tiil*: sa literal, *mga makusog nga mga tawo* ‡ **12:3** *mga ngipon*: sa literal, *mga babayi nga nagagaling* § **12:3** *mga mata*: sa literal, *mga babaying nagapamintana* * **12:4** *mga dulunggan*: sa literal, *mga puwertahan malapit sa karsada* † **12:7** *espiritu*: ukon, *ginhawa*. Tan-awa sa Sal. 104:29 kag Job 12:10. ‡ **12:8** *manugwali*: ukon, *manunudlo*; ukon, *maalamon nga tawo*

⁹ Wala labot nga maalamon ang amo nga manugwali, ginatudluan man niya ang mga tawo parte sa iya nahibaluan. Gintun-an niya sing maayo ang madamo nga hulubaton nga iya ginplatar diri.

¹⁰ Gintinguhaan niya nga magamit ang ensakto nga mga pulong, kag ang iya mga ginsulat diri husto kag matuod.

¹¹ Ang mga pulong sang maalamon nga tawo pareho sa taliwis nga baston nga ginagamit sa pagtuytoy sa mga sapat, kag pareho man ini sang lansang nga nagadulot sing maayo. Ginhatag ini sang isa ka Manugbantay.

¹² Anak, mag-andam ka sa sining isa pa ka butang: Ang pagsulat sang mga libro wala sing katapusan, kag ang sobra nga pagtuon makapakapoy sa imo.

¹³ Karon nga nabasahan§ mo ini tanan, amo ini ang akon masiling sa katapusan: Magtahod ka sa Dios kag tumana ang iya mga sugo, kay amo ini ang *katungdanan sang* tagsa ka tawo.

¹⁴ Kay hukman sang Dios ang tanan ta nga ginahimo, maayo man ukon malain, pati ang mga ginahimo ta sa tago.

§ 12:13 *nabasahan*: sa Hebreo, *nabatian*. Sadto anay nagatuon ang mga Israelinhon sang kasulatan paagi sa pagpamati sa manunudlo.

xxx

**Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios
Hiligaynon: Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios
(Bible) for the Philippines**

copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 Biblica, Inc.

Language: Ilonggo

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Magamit sang tanan ini nga obra/translation paagi sa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Agod makita ang kopya sang ini nga license, bisitahi ang <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> ukon magpadala sang sulat sa Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Ang Biblica® amo ang trademark nga rehistrado para sa Biblica, Inc., ang paggamit sang sini (Biblica®) nga trademark ginakinahanglan sang permiso halin sa Biblica, Inc. Suno sa polisiya nga ginbutyag didto sa CC BY-SA license, mahimo nga kopyahon kag idistribute ining orihinal nga obra/translation basta nga ipabilin ang trademark nga Biblica® suno sa orihinal sini nga pagkasulat. Kon yara ikaw nga ginbag-o ukon ginhimo nga modipikasyon sa sini nga kopya, kinahanglan ipahibalo kon ano ini kag butangan sang sini nga impormasyon: “Ang orihinal nga obra/translation iya sang Biblica Inc. magamit ini nga wala sing bayad, bisitahi lang ang www.biblica.com kag ang open.bible.”

Ang impormasyon bahin sa copyright kinahanglan makita sa Title ukon copyright page sang obra/translation. Amo ini ang dapat masulat:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Kon may yara ikaw nga ginbag-o sa kopya, kinahanglan nga mahibal-an ini paagi sa paggamit sang pareho gihapon nga license (CC BY-SA).

Kon kinahanglan nga ipahibalo mo sa Biblica Inc., ang imo ginhimo nga pagbag-o ukon modipikasyon sa sini nga kopya, palihog bisitahi kami sa <https://open.bible/#feedback>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/#feedback>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 3 May 2025

84488a6a-84c1-596e-af6b-5a0f432656b4